

Fjärde roten, tomt 29

Kvarteret Bokhållaren

Sjunde roten 1637–57v

Drottninggatan 31, södra sidan mellan

Tredje roten 1657h–70

Korsgatan och östra hamnen tills.m. 4.30

Härbärgeraren Anthoni Fransman el. Posset (Posheth)

1637–50

Herman Auerberg (Oberberg) fordrade vid kämnärrätten den 7.12.1630 Anthoni Posset på något, som denne var skyldig hans sal bror.

Anthoni Posset skulle enligt restantielista 1632 betala för 40 st holländska tegelstenar.

Jacob de Bos begärde den 5.8.1637, att Anthoni Posset med sin ed skulle förklara om icke *Elias Gantz* var hans contraborgen för det hus, som *Arent Pettersson* sålde. Svar: ”Iag will swäria, at du hafwer mig otroligen tient, annat will iag icke swäria”. – Nästa dag bestämde magistraten, att Anthoni Posset enligt till *Jacob de Bos* given caution ”skulle vara förtenckt att bebygga *Arent Petterssons* hus”.

Den 23.9.1639 klagade Anthoni Posset över att (hans granne) *Måns Christiernsson* på gatan utanför *Lars Kocks* port näst föregående fredag hade sprungit bakifrån (”baklänges”) på honom och dragit honom i håret, så att han föll i gatan.

Antonius Posset gifte sig den 18.8.1634 i Christine med *Catharina van der Hagen*. Det visade sig, att det blev ett mycket olyckligt äktenskap, som slutade med att *Catharina* omkring 1650 flyttade från Antonius. Den 26.3.1640 talas om ”saken mellan *Jacob v der Hagen* och hans måg *Anthoni Posset* rörande 1767 holländska Gylden”. Det talas om ”kärandens av faderlig affection föreslagna konditioner”. *Jacob van der Hagen* förärade sina dotterbarn 500 gyllen med reservationen, att dessa 500 gyllen skulle stå i underpant och hypotek i svaranden deras faders gård och liggande grund här i staden och såframt denna gård skulle försäljas efter endera faderns eller moderns död skulle barnen vara förbehållna den preferensen, att de skulle ”njuta däri sin qvota till nöjaktig betalning”, när de kommit till sina myndiga år etc. Enligt vad som behandlades i överrätten den 4.2.1641 hade Anthoni Posset (i likhet med *Anders Bötker*, *Anders Gustafsson*, *Tore Jonsson* och *Ambjörn Andersson*) mot förbud köpt 2 ”undergevär” av en kronosoldat. Anthoni Posset skyllde köpet på sin pojke som bytt gevären mot två skålpund tobak.

Jöns Jönsson mot Antoni Posset

Jöns Jönsson berättade sig för någon tid sedan ha lånat Antoni Posset några sängkläder av vilka han fått igen en del men när han nu sedan hade sänt sin piga för att återfordra resten hade Antoni Posset inte velat lämna dem tillbaka och trakterat hans piga med hugg.

Antoni Posset förklarade, att han varken visste eller hade vetat att några Jöns Jönsson tillhöriga sängkläder fanns i hans hus ty han hade ingen i huset som kunde åtskilja främmande kläder från hans egna, inte heller kunde han göra det själv. Jöns Jönsson inlade på rättens anmodan en förteckning på de sängkläder som han återfordrade och som han tillförne föregivit vara utlånade till

Antoni Posset och som ännu skulle vara kvar hos honom. Antonius skulle därefter låta besiktiga sina sängkläder och Jöns Jönsson sina, om de fanns hos Antonius. Om han kunde bevisa att de var hans skulle han återfå dem.

Antoni Posset mot Joest Thiessen (Thijsen)

Den 3.5.1650 omtalas en vådeld i Anthoni Posssets hus. Då miste han bland andra penningar också några av guld. Joest Thiessen hade utgivit guld hos *Anders bakare*, som han sedan återtagit. Antoni hade vänligen bett Joest att han skulle låta honom se guldstyckena men Joest ville inte låta bekväma sig därtill. Anthoni Posset begärde rättens tvång.

Joest Thiessen ansåg sig inte vara skyldig att visa Anthoni sina penningar och det stycke guld som han hos Anders Bakare ville utgiva hade han fått av en man vid Varberg men eftersom det inte var gott, hade han måst taga tillbaka det och försänt det med en man *Anders Ersson vid Kungälv* till samme man som han hade fått det av. Rätten begärde, att Joest skulle skaffa hit guldstycket och låta Anthoni se det. Posset skulle stå för kostnaderna.

Peder Hansson, Doctor Magirii tjänare, tillfrågades i rådhusrätten 29.7.1650 om han hade varit vid fängelset hos Joest Thijsen och vad han då hade talat med honom om. Han hade varit hos honom och sagt: ”du hafuer nu så länge här suttit, bekänn sanningen, så kommer du ut”. Här till Joest svarade: ”den och den sitten här längen, iagh hoppas, att fåå en annan i mitt ställe”. Detta skedde sistlidne (förledne) måndag. Därpå fördes Joest Thijsen ur fängelset inför rätten och detta berättades för honom. Därpå svarade han, att han därmed avsåg Anthonius Fransman. Rätten frågade honom var han hade gjort av det förgyllda stycket uti ett bälte som *Mäster Gert* hade i pant av honom. R: Att *Lars Guldsmed* av det hade gjort en sked åt honom. Lars Guldsmed tillfrågades om det stämde och sade, att den skeden hade han gjort, då *Petter Jordans* bröllop stod (med *Maria Marcus* den 9.6.1650), inte åt Joest utan åt hans syster, som var gift med *Herman Sax*. Detta skedde innan Joest blev insatt i fängelset. Joests syster hade då givit Lars guldsmed ett förgyllt stycke av ett bälte och dessutom en gammal förgylld bondering.

Antoni Posssets källarsven *Måns Pedersson* tillfrågades om en sådan bondering fanns i skrinet. Nej men där fanns en halv silverknapp med ögla, som *Hans Möller* hade fått av Joest och Anthonius Posset hade haft hand om (”uti handen”).

Uti saken emellan Måns Pedersson kärande och Joest Thijsen svarande dömde rätten den 12.9.1650: Alldenstund Måns Pedersson beskyller Joest Thijsen för att han hade stulit det gods, som bortkom för Anthonio Posset, då elden var lös nattetid uti Posssets hus och som förvarades i en kista och man hade funnit gods av den sorten i Joest Thiessens händer och Joest Thiessen har föregivit att han köpt det av en skotsk officer under Montrose, som nu rest härifrån. Detta hade man inte kunnat bevisa. Alltså kunde inte rätten inte finna annat än ”att Joest Thiessen efter det 21 Cap tiuf B St L och det stulne godset ersätta med 184 rdr och därtill böta 40 m sm efter samma Capitel”.

Måns Pedersson begärde vid rådhusrätten den 14.10.1650 RR att han av Antonius Posset skulle tillerkännas de penningar som Joest Thiessen skulle utge eftersom han måste betala all skuld som hade kontrakterat för vin och öl, sedan han kom i Posssets tjänst. Posset sade, att Måns sedan han kom i hans tjänst hade låtit förkomma en del av hans husgeråd, vilket han begärde, att Måns skulle återställa. Rätten beslöt om uppskov till dess att det uppgjorts ett inventarium över Posssets husgeråd, när Måns kom i hans tjänst.

Det bestämdes den 16.12.1650 i rådhusrätten, att Måns Pedersson av de 180 rdr som influtit ("sammankomne äre") för vin och öl skulle tilldelas 140 rdr, därför att han hade att betala all kontrakterad skuld. Antoni Posset skulle få resten 40 rdr. Sedan skall alla deras tvistigheter vara "domredhe och ophävne".

1650 kårade *stadstimmaremannen Cornelius Isaksson* mot Anthoni Posset (genom *Jonas Arfweds*).

Stencke Hans Butz fordrade i kämnärsrätten den 5.12.1651 Anthoni Posset, som fordrade kvittning mot den barberarelön, som han utlagt på den skada, som hennes sal man hade gjort honom med en kniv.

Enligt beslut i kämnärsrätten den 19.5.1652 skulle *Hans Börgesson* och *Cornelius Fellbier* tillsammans med Cornelius Isaksson besiktiga Anthoni Possets hus, som stod intill *Lars Andersson guldsmeds* hus och se vilken skada guldsmedens hus tillfogade Anthoni Posset.

Då *Frans Barker* några dagar före den 28.4.1653 kom in i Anthoni Possets hus, där *Jöran Spanieberg* var inne före honom, skälldes av Jöran för tjuv och stråtrövare enligt Christian Nilssons vittnesmål i kämnärsrätten.

"Anthony Frans" instämde 12.12.1672 med anledning av värderingen av *Adam Herweghs* änkas gård.

Matthis (van der Velden) Winförlåtare

1656–62

Claes Philipsson (Cüper) Böcker el. *Claes Brännvinsbrännare*

1663–70, änkan 1671–81

Han verkade först som tunnbindare eller "böckare". Den 28.8.1660 fordrade Claes Philipsson böcker *Johan Amon* vid kämnärsrätten för "gjord tjänst på böckareämbetet": det bestämdes att tvisten skulle lösas av gode männen *Christian Meyer*, *Frantz Kock* och *Matthis von Felden*.

Den 28.5.1666 lagbjöd Claes Philipsson Winförlåtare första gången en gård på Drottninggatan mellan Lars Guldsmed å västra sidan och Wilhelm Fellbiers å östra sidan belägen, som han köpt av Matthis von Velden. Claes Philipsson vinförlåtare begärde den 26.3.1667 avlidne Matthis von Veldens tjänst och hänvisade till att han var lärjunge till denne (EIIa:2). Hans hustru anklagades den 5.12.1670 för olaga vintappning under gudstjänsttid. Brännvinsbrännaren Claes Philipsson avled 1671 (begr. 28 juni).

Den 2.10.1659 hade Claes Philipsson Cüper gift sig med *Margareta (Marit) Engelbrektsdotter*, syster till *Nils Olofsson Pihls* hustru *Karin Engelbrektsdotter*, som efter Marits död tog till sig arvet. Karin behöll halva gården men sålde den 29.9.1687 den andra halva gården mellan handlarer *Nils Bengtsson Giessling* i väster och *Petter von Egmont* i öster för 150 daler kurant à 48 öre per rdr till brorsonen

Engelbrekt Bengtsson

Johan Eilking, som var gift med den ena av *Nils Pihls* döttrar, överlät den 23.3.1693 efter *Karin Engelbrektsdotter*s död till sin svåger *löjtnant Johan Nilsson*, gift med den andra dottern, sin del av den andra halva gården. Av *Johan Nilsson* köpte *Engelbrekt Bengtsson* även denna halva för 160 rdr kurant (48 öre per var rdr). Säljare sades vara *Nils Pihls* änka, som ej själv kunde skriva. *Engelbrekt Bengtsson*s änka *Ingrid Nilsson* disponerade 1691 gården. I ett brev till magistraten

detta år fordrade Engelbrekt Bengtssons syskon *Erik* och *Olof Bengtssöner* och *Ingrid Bengtsdotter* redogörelse för storleken av arvet efter deras faster Marit. I bouppteckningen efter Engelbrekt Bengtsson 1694 upptages gården, då av kreditorerna såld till

guldsmeden Hans Sprinckhorn,

till 367 d 16 öre smt i reda pengar (32 öre för var daler) uppbud 8.3.1695). Vid pantsättning till hospitalet (genom *Volrath Thams änka*) den 26.3.1701 sades gården ligga mellan Nils Greiffs i väster och mäster Christian Anerdt i öster.

Hans Sprinkhorn, som hade inflyttat från Livland, var född 1661. Han var ålderman i guldsmedsämbetet 1703 till sin död 1715 (begr. Chr 16 april). Han var gift med *bryggaredottern Britta Olofsdotter Otterbeck*. Hos dem bodde 1715, då tomten värderades till 300 d smt, husen till 720 d smt och lösöret till 50, *ringkarlen Sven Bolin*.

Perukmakaren Ephraim Habicht

och hans hustru *Catharina Rungren* var under en mellanperiod efter Hans Sprinckhorns död ägare av eller hyresgäster i gården. 1717 hade Ephraim Habicht *gesällen Johan Busch* och *läredrängarna Anders Giedda* och *Sven Kiellström*.

Kopparslagare Erik Roth,

som var gift med guldsmedens dotter *Sofia Christina Sprinckhorn*, född 1696, övertog fastigheten det stora brandåret 1721 och lät återuppbygga gården. Han lånade den 30.11.1720 av *Oluf Pehrsson Ekmarck* 200 d smt, och pantsatte då gården, som ärftligen hade tillfallit hans hustru och hennes syskon. Han erhöll 20.2.1725 burskap som kopparslagaremästare. På 1730-talet hade han läregossen *Martin Sprinkhorn* och en annan gosse Olof samt som hyresgäster fattiga *kaptenskan Stam* och *knappmakaren Magnus Writelius*. 1741 bodde hos honom *skräddaren Olof Wollin* med *gesällerna Christian Wollin* och *Isac Hultengren*. Själv kallas Erik Roth i lönelängden 1749 fattig och hade då *gesällen Sven Falck* och *läregossarna Johannes Roth* (se nedan) och *Anders Bergman*. Johan Roth hade 1759 avancerat till gesäll. Som gesällkamrat hade han då *Claes Olander*. Läregosse var *Abraham Eriksson*

Enligt bouppteckning den 2.4.1761 efterlämnade Erik Roth 6 112 d 25 öre smt, därav 3 412 d 16 öre smt i hus och gård på Drottninggatan. Sofia Christina Sprinkhorn efterlevde.

Gården hade 1765 övertagits av sonen

kopparslagare Johan Roth,

född 26.6.1735, död 12.5.1797. Han fick 1752 bördsbrev av magistraten att bli kopparslagare och erhöll 2.12.1763 burskap som mästare. Han efterlämnade hus och tomt nummer 29 på Drottninggatan samt en åbyggnad på västra heden utom Drottningporten med två små kålhagar. Han var gift första gången med *Christina Simson* och andra gången med *Inga Holmberg*, som efterlevde (Berg I:3, 192–193).

Hans moster *Maria Ulrica Hansdotter Sprinkhorn*, döpt 19.2.1709, död 22.2.1780, efterlämnade ett litet hus på Vallgatan mellan järnhandlare Nils Bronander och vaktmästare Andersson. Det såldes 27.6.1780 för 152 rdr specie. Hon hade en oäkta son med *kaptan Erik Schröder* vid namn Erik, som avled barnlös i mars 1764 som urmakaregesäll.

Kopparslagare Johan Roths änka Inga Holmberg ägde 4.29 1800–07, sista året som ödetomt.

Senare uppbud av 4.29

Bokbindare Anders Lindström uppbjöd tomt 4.29 17.3.1806 och *skräddare Martin Thobin* den 6.6.1825.

Snusfabrikör Johan Fredrik Sjöberg hade ett flertal uppbud av 4.29–30: 11.3.1839, 8.11.och 27.12 1852 och 1.2.–1858.-Berg II:9–10, 312: *Snusfabrikör Johan Sjöberg*, död 12.8.1834. Ägde stenhus med tomt nr 113 i fjärde roten, Drottninggatan, värderat 7 500 rdr banco, dito nr 29–30 i fjärde roten, värt 6 000 rdr, dito nr 18–19 i sjunde roten Sillgatan, 6 500 rdr. Gift med *Anna Bergström*, som efterlevde.

Samma tomter 4.29–30 uppbjöds av *C. A. Nilsson* 15.8.1864 och av *handlaren J N Öhrn* den 12.6.1865.